

34ο

Διεθνές Συνέδριο Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Αγωγή Υγείας, Ειδική Αγωγή, Συμβουλευτική,
Παιδαγωγική θεραπεία, Κοινωνική Παιδαγωγική,
Σεξουαλική αγωγή

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Οργάνωση και Διοίκηση της εκπαίδευσης,
Λογοθεραπεία, Μαθησιακές Δυσκολίες

Πάτρα, 3-5 Δεκεμβρίου 2021

Διοργάνωση:
Ινστιτούτο Πολιτισμού, Δημοκρατίας και Εκπαίδευσης

τηλ/fax: +30-2610-993855, 2613-019948

Ιστοσελίδα: <http://ipode.gr/>

e-mail: 34synedrio@ipode.gr

Παντελής Γεωργογιάννης
Επιμέλεια

34ο Διεθνές Συνέδριο
με κριτές

**Αγωγή Υγείας,
Ειδική Αγωγή, Συμβουλευτική,
Παιδαγωγική Θεραπεία,
Κοινωνική Παιδαγωγική,
Σεξουαλική αγωγή**

Πάτρα, 3-4 Δεκεμβρίου 2021

Επιστημονική σειρά:
Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση

Πρακτικά Συνεδρίων 49

Πάτρα, 2022

Όλα τα αντίγραφα υπογράφονται από τον κάτοχο του copyright.

Copyright ©: Παντελής Γεωργογιάννης

Ινστιτούτο Πολιτισμού, Δημοκρατίας και Εκπαίδευσης

Διεύθυνση: Αντωνίου Οικονόμου 8, 26504 Άγιος Βασίλειος, Πάτρα
Τηλ: 2610993855
<http://www.ipode.gr>
E-mail: ipode@ipode.gr

Τίτλος : Αγωγή Υγείας, Ειδική Αγωγή, Συμβουλευτική, Παιδαγωγική θεραπεία,
Κοινωνική Παιδαγωγική, Σεξουαλική αγωγή

**Επιστημονική
σειρά:** Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση
Πρακτικά συνεδρίων 49

**Ηλεκτρονική
στοιχειοθεσία:** Καρβέλη Ευγενία

ISBN: 978-618-85920-1-8

ISSN: 2732-7094

σ.σ. 434, σχήμα 17,5 X 25 εκ.

Όλα τα κείμενα δημοσιεύονται με ευθύνη των συγγραφέων τους

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο, χωρίς σχετική άδεια του κατόχου του Copyright.

Επιστημονική Επιτροπή

Πρόεδρος:

Γεωργογιάννης Παντελής, *τ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών*

Αντιπρόεδρος:

Πανταζής Σπύρος, *Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*

Μέλη:

Baros Wassilios, *Professur für Bildungsforschung, Paris Lodron Universität Salzburg*

Βλαχάδη Μαρία, *Δρ. Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών*

Δροσινού-Κορέα Μαρία, *Επίκουρη Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης στη Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών και Πολιτισμικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου*

Ζωγόπουλος Ευστάθιος, *Δρ. Μηχανικός Ε.Μ.Π., Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου Μηχανολόγων, Έδρα 10ο ΠΕΚΕΣ*

Αττικής

Ηλιοπούλου Κωνσταντίνα, *ΕΔΙΠ Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*

Καινούργιου Ελένη, *Δρ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Επίκουρη Καθηγήτρια ΑΤΕΙ Ηπείρου*

Καλεράντε Ευαγγελία, *Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας*

Καμαρούδης Σταύρος, *Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας*

Κουνέλη Βασιλική, *Δρ. Παιδαγωγικών, Φιλολόγος*

Κυπριανού Δέσποινα, *Δρ. Πανεπιστημίου Πατρών, Εκπαιδευτικός, Αποσπασμένη στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου*

Μάγος Κωνσταντίνος, *Επίκουρος Καθηγητής ΠΤΝ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*

Μαλαφάντης Κωνσταντίνος, *Καθηγητής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόεδρος Παιδαγωγικής Εταιρίας Ελλάδας*

Μήτσης Ναπολέον, *Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*

Μπάκας Θωμάς, *Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*

Παπαδάκη Πολυξένη, *Καθηγήτρια Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών*

Παπαδόπουλος Γιώργος, *Δρ. ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Φιλολόγος, Μουσικός στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*

Σκούρτου Ελένη, *Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αιγαίου*

Σταυρόπουλος Αναστάσιος, *Δρ. Τμήματος Μέσων Επικοινωνίας και Πολιτισμού της Σχολής Διεθνών Σπουδών Επικοινωνίας και Πολιτισμού Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών*

Φραγκούλης Ιωσήφ, *Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΔΕ Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών*

Φυριπής Εμμανουήλ, *Ομότιμος Καθηγητής ΠΤΔΕ Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών*

Οργανωτική Επιτροπή

Γεωργογιάννης Παντελής, τ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών
Καρβέλη Ευγενία, Φιλολόγος, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Τμήματος Φιλολογίας
Πανεπιστημίου Πατρών με ειδίκευση στις κλασικές σπουδές
Λουκοπούλου Αγγελική, Φιλολόγος, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια ΕΑΠ στις
επιστήμες της αγωγής
Μελιτζάνη Ειρήνη, Πτυχιούχος Τμ. Τουριστικών Επιχειρήσεων ΤΕΙ Πάτρας,
MSc στις Επιστήμες της Αγωγής
Θεοδωρακοπούλου Σταυρούλα, Πτυχιούχος ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών,
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών
Κουνέλη Βασιλική, Δρ. Παιδαγωγικών, Φιλολόγος
Κορέση Νικολέττα, Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Κάτοχος ΜΔΕ στη Γλωσσολογία και
Διδακτική της Γλώσσας Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
Καραβά Ζαχαρούλα, Δρ, Σ.Ε.Ε 2ης Ενότητας (ΠΕ70) ΠΕΚΕΣ Πελοποννήσου /
ΣΕΠ-Διδάσκουσα Πανεπιστημίου Νεάπολις
Πάφου
Ρέππα Γλυκερία, Λέκτορας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Νεάπολις
Πάφου
Μανωλάκος Προκόπης, Δρ. Ιστορίας Πανεπιστημίου Πατρών
Βλαχάδη Μαρία, Λέκτορας, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Από τις ανακοινώσεις που θα παρουσιαστούν στο συνέδριο, όσες κριθούν δημοσιεύσιμες θα συμπεριληφθούν στα πρακτικά, τα οποία εκδίδονται στην επιστημονική σειρά “Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση”

Περιεχόμενα

Πρόλογος	9
Ειδική Αγωγή	13
Οι στάσεις του προσωπικού των Ε.Ε.Ε.ΕΚ του Βορείου Αιγαίου έναντι της συμμετοχής των αποφοίτων σε υποστηριζόμενες μορφές απασχόλησης	15
<i>Βάρκας Μιχάλης</i>	
Διδακτική παρέμβαση για την καλλιέργεια της ευχέρειας στην ανάγνωση	29
<i>Παπάζογλου Μαγδαληνή - Πρεβέντας Ευθύμιος</i>	
The contribution of social assistance robots in the development of cooperation and communication of children with autism, through the perspective of special education teachers	47
<i>Thanopoulou Athanasia</i>	
Utilization of new technologies in the education of children with autism. Exploratory positions and views of special education teachers, as well as the availability of appropriate technological equipment in the educational process	65
<i>Thanopoulou Athanasia</i>	
Κοινωνική Παιδαγωγική	79
Φύλο και Ελληνικός Στρατός: Η παρουσία του από την Αρχαία στη Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία της Ελλάδας	81
<i>Κυριακίδης Μάριος</i>	

Το κράτος πρόνοιας ως μοχλός ανάσχεσης της υγειονομικής και οικονομικής κρίσης που προκαλεί η πανδημία του covid 19 95

Μέμος Κωνσταντίνος

Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Πράξη 111

Το μαθητικό περιοδικό «Το σπύρτο» - δημιουργία μέσα από διαδικασίες κοινωνικής καινοτομίας 113

Γρηγόριου Ιωάννα - Γιαννόπουλος Αεωνίδας

Περί των ζωντανών και νεκρών γλωσσών 123

Γεωργογιάννης Παντελής

Η διαδοχική ερευνητική αξιολόγηση των μαθητών 131

Γεωργογιάννης Παντελής - Καρβέλη Ευγενία - Λουκοπούλου Αγγελική

Το λεξιλόγιο της Ελληνικής Γλώσσας: Ανακοίνωση μιας νέας έρευνας 137

Γεωργογιάννης Παντελής - Καρβέλη Ευγενία - Λουκοπούλου Αγγελική

Συνέπειες της τηλεκαίδευσης σε εκπαιδευτικούς και μαθητές κατά την πανδημία 149

Τσατσούλη Αγγελική

Η καταστροφή και οι πυρκαγιές του τροπικού δάσους του Αμαζονίου, ως περιβαλλοντικό πρόβλημα 159

Γιαννακούλης Σωτήριος

Συμπεριληπτική Εκπαίδευση και Καθολικός Σχεδιασμός για τη Μάθηση 173

Βάρκας Μιχάλης

Τα νοητικά πειράματα και ο ρόλος τους στις Φυσικές Επιστήμες 185

Κοτίνη Μαρία

Οι εναλλακτικές αντιλήψεις των μαθητών στις Φυσικές Επιστήμες 189

Κοτίνη Μαρία

Το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης και της γνώμης των μαθητών (φωνή των παιδιών) και οι προεκτάσεις του στο εκπαιδευτικό πλαίσιο 193

Χονδροματίδου Δέσποινα

Σχολική άρνηση: Χαρακτηριστικά και ενδεικτικές προτάσεις αντιμετώπισης 207

Κατσιώπη Παρασκευή

**Ο διάλογος της γλώσσας του Ζαν-Πωλ Σαρτρ με το μύθο των Ατρείδων
και με τη θεωρία του υπαρξισμού 223**

Μιχαλογιάννη Βασιλική

Ιχνιλάτηση αρχαίου δράματος σε νεότερες έμφυλες αναπαραστάσεις 239

Μιχαλογιάννη Βασιλική

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και τα Ελληνικά ως Δεύτερη ή Ξένη γλώσσα 253

**Η σχολική διαρροή των μαθητών Ρομά: Μια ερευνητική προσπάθεια
για τις αιτίες ενίσχυσης του φαινομένου 255**

Παπαχρήστου Μαρία

**Στάσεις και αντιλήψεις εν ενεργεία Νηπιαγωγών του νομού Λάρισας
για ζητήματα διγλωσσίας 267**

Μπουμποδήμου Μαρία

Διαπολιτισμική ετοιμότητα των εκπαιδευτικών 287

Λοΐζου Αντρία

Διαπολιτισμικές δράσεις 291

Κλεάνθους Χαρίκλεια

Ελληνοκύπριοι γονείς και διαπολιτισμική εκπαίδευση 295

Λοΐζου Αντρία

**Η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας μεταξύ γηγενών μαθητών
και μεταναστών και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει η νηπιαγωγός 299**

Κλεάνθους Χαρίκλεια

**Διερεύνηση Επιμορφωτικών Αναγκών Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας
Εκπαίδευσης Θεσσαλονίκης σε Θέματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης 313**

Τριανταφυλλίδης Γεώργιος - Μπούγας Άγγελος

**Καινοτόμες παρεμβάσεις μέσω πολυμεσικών εφαρμογών στην εκπαίδευση
παιδιών Ρομά σχολικής ηλικίας 329**

Κατσιώπη Παρασκευή

Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης 347

Ο αποτελεσματικός εκπαιδευτικός, ως αναγκαιότητα, κατά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση τον καιρό της πανδημίας 349

Τσατσούλη Αγγελική

Κατανομημένη ηγεσία και διάφορα μοντέλα 361

Πλατσή Μαριάνθη

Theoretical approach to distributed leadership 375

Πλατσή Μαριάνθη

Distributed leadership and its benefits in education 389

Πλατσή Μαριάνθη

Συμβουλευτική 405

Συμβουλευτική: προτάσεις εφαρμογής στο Λύκειο 407

Πετρά Βασιλική

Ο ρόλος της Οικογενειακής Ανθεκτικότητας στην Ανθεκτικότητα των μελών της και τον Οραματισμό του μέλλοντος των εφήβων 419

Χαροκοπάκη Αργυρώ

Πρόλογος

Αξιότιμες ακροάτριες και αξιότιμοι ακροατές, εισηγήτριες και εισηγητές, σας καλωσορίζω στις εργασίες του 34^{ου} διεθνούς συνεδρίου.

Όπως είδατε στο πρόγραμμα και αυτή τη φορά έχουμε αξιόλογες εισηγήτριες και αξιόλογους εισηγητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό με εξαιρετικά ενδιαφέροντα θέματα και αυτό μας τιμά ιδιαίτερα. Εύχομαι και η σημερινή συνεδριακή διαδικασία να είναι για όλους σας εκτός από χρήσιμη και αποτελεσματική και μια ευχάριστη ανάμνηση στην παιδαγωγική σας διαδρομή. Επιθυμία μας είναι να απολαύσετε τις παρουσιάσεις που θα πραγματοποιηθούν, ώστε με την ολοκλήρωση του συνεδρίου, να έχει αποκομίσει ο καθένας από σας αυτό που χρειάζεται για την προσωπική του ενημέρωση και γνώση αλλά και για την προσωπική του ανέλιξη. Η παιδαγωγική διαδικασία είναι έτσι και αλλιώς μόνο προσφορά και απαιτείται ιδιαίτερο σθένος στην πραγμάτωση της. Αυτός ο όρος νομίζω ταιριάζει στην παιδαγωγική διαδικασία. Στο θέμα είχα αναφερθεί στην αρχική μου ομιλία σε προηγούμενο συνέδριο. Γιατί σθένος σημαίνει δύναμη, που δε λείπει μόνο από τον ασθενή. Το σθένος λείπει και από αυτόν που δεν έχει γνώση να πραγματοποιήσει αυτό που επιθυμεί και υπό αυτή την έννοια και αυτός που έχει άγνοια, δεν έχει σθένος και επομένως είναι ασθενής. Γίνεται λοιπόν φανερό πως ο εκπαιδευτικός που προσφέρει γνώση στους μαθητές για να πραγματοποιήσουν στη ζωή τους τις επιθυμίες τους, στην ουσία τους προσφέρει σθένος, όπως επίσης ο γιατρός προσφέρει σθένος στους ασθενείς του για να πραγματοποιήσουν τα όνειρά τους. Αλλά για το θέμα του σθένους, της ασθένειας και της αγωγής θα έχουμε σίγουρα τη δυνατότητα να μιλήσουμε διεξοδικότερα σε επόμενο συνέδριο αφού είναι ένα θέμα που μας απασχολεί ιδιαίτερα στο Ινστιτούτο Πολιτισμού Δημοκρατίας και Εκπαίδευσης.

Στο παρόν συνέδριο κλήθηκαν ως κεντρικοί ομιλητές, αποδέχθηκαν την πρόκληση και θα μιλήσουν:

1. Ο κ. **Μαριολάκος Ηλίας**, Ομότιμος Καθηγητής Γεωλογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ο οποίος θα κάνει εισήγηση με θέμα: «Τα υπερατλαντικά ταξίδια των προϊστορικών Ελλήνων: Μια γεωμυθολογική προσέγγιση» δίνοντας μια άλλη διάσταση στην ιστορία της ελληνικής μυθολογίας και του Ελληνισμού.
2. Ο κύριος **Γκόβαρης Χρήστος**, Καθηγητής στο Παιδαγωγικό Τμήμα δημοτικής εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας θα μας μιλήσει για τις « Βασικές αρχές

- της διαπολιτισμικής διδασκαλίας: Μια κριτική προσέγγιση»
3. Η κυρία **Ρέππα Αναστασία**, Καθηγήτρια Εκπαιδευτικής Διοίκησης και οργανωσιακής συμπεριφοράς στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις της Πάφου και θα μας μιλήσει για την «Επαγγελματική ανάπτυξη και Συμβουλευτική εκπαιδευτικών»
 4. Η κυρία **Ακινόσογλου Καρολίνα**, Επίκουρη Καθηγήτρια Παθολογίας στο Πανεπιστήμιο Πατρών, θα αναφερθεί στην εισήγησή της σε ένα θέμα που αφορά τα «Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (HIV, HBV, HCV): Όσα πρέπει ένας έφηβος να γνωρίζει»
 5. Ο κύριος **Καμαρούδης Σταύρος**, Αναπληρωτής Καθηγητής της Νέας Ελληνικής Γλώσσας και Διδακτικής της, στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας με θέμα: «Από τη νέα Βιβλιοφοβία στη Βιβλιοφιλία»
 6. Ο κύριος **Μπάκας Θωμάς**, τ. Αναπληρωτής Καθηγητής του πανεπιστημίου Ιωαννίνων θα μας μιλήσει για τον «Εμπειρισμό στην εκπαιδευτική διοίκηση»
 7. Η κυρία **Δροσινού Μαρία**, Επίκουρη Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, από την πλευρά της θα μας μιλήσει για τη «Συμμετοχική συστηματική εμπειρική παρατήρηση και διδακτικές παρεμβάσεις σε άτομα με αυτισμό»
 8. Η κυρία **Βλαχάδη Μαρία**, Λέκτορας στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης, θα μας παρουσιάσει ένα επίκαιρο θέμα: «Μετακινήσεις πληθυσμών και σύγχρονο προφίλ Άνομίας»

Εξαιρετικοί συνάδελφοι από τα πανεπιστήμια της χώρας μας θα δώσουν με τις επίκαιρες και καινοτόμες εισηγήσεις τους, τον τόνο, το χρώμα, άλλα και θα προσεγγίσουν την ουσία του συνεδρίου. Εκ μέρους της επιστημονικής και της οργανωτικής επιτροπής, τους ευχαριστώ θερμά για την αποδοχή της πρόσκλησής μας και τη συμμετοχή τους στο συνέδριό μας.

Φιλοδοξία μας ήταν και παραμένει ο συνεδριακός αυτός θεσμός να παρουσιάζει τον θεωρητικό και ερευνητικό παλμό των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών με στόχο τη συμβολή στην αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της εκπαίδευσης γενικότερα.

Όπως σε κάθε συνέδριο έτσι και στο σημερινό 34^ο διεθνές συνέδριο, θέλω να υπενθυμίσω ότι στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο σε εσάς τους εισηγητές και τους ακροατές που το τιμούν για 28 χρόνια και γι' αυτό είναι το δικό σας συνέδριο. Το 2023 θα γιορτάσουμε την τρίτη δεκαετία και οφείλουμε νομίζω να κάνουμε έναν απολογισμό για το έργο που έχει παραχθεί σε αυτές τις τρεις δεκαετίες. Αναμένουμε και τις δικές σας προτάσεις για την επετειακή αυτή διαδικασία.

Στο συνέδριο θα παρουσιαστούν 78 κείμενα, εκ των οποίων τα 13 ως αναρτημένες ανακοινώσεις, τις οποίες μπορείτε να δείτε στην ιστοσελίδα του συνεδρίου. Ως ακροατές δήλωσαν συμμετοχή 307 άτομα και ως ελεύθεροι ακροατές μόνο για παρακολούθηση 1199 άτομα. Για το λόγο αυτό το συνέδριο εκτός από το zoom μεταδίδεται παράλληλα από το κανάλι του ipode στο Youtube ipode.gr.

Να μη σας κουράσω περισσότερο αφού μας περιμένει αρκετή δουλειά. Με την ευκαιρία αυτή θέλω να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στους ελεύθερους ακροατές, στους ακροατές του συνεδρίου και στους εισηγητές που με κόπο ετοίμασαν τα κείμενά τους για να τα παρουσιάσουν στη σημερινή συνεδριακή διαδικασία. Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω τη διευρυμένη οργανωτική επιτροπή για τη βοήθειά της, στην οποία συμμετέχουν πολλοί από τους εισηγητές και τους συνέδρους προηγούμενων συνεδρίων

και ιδιαιτέρως την οργανωτική και επιστημονική επιτροπή για το έργο της και την συνδρομή της στην πραγματοποίηση αυτού του συνεδρίου. Επιπλέον, τις θερμές μου ευχαριστίες στους συνεργάτες: την Αγγελική, τη Νικολέτα, και τη Σταυρίνα και τέλος στην συντονίστρια του όλου εγχειρήματος, Καρβέλη Ευγενία.

Κλείνοντας, ως πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής κηρύσσω την έναρξη των εργασιών του 34^{ου} διεθνούς συνεδρίου των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Ο Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής,

Παντελής Γεωργογιάννης
τ. Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών